

SZERKESZTŐI JEGYZET

I.

Kallós Zoltántól, a 92 éves korában elhunyt népzenekutatótól idéztünk néhány mondatot lapunk hátoldalán. Mindazzal, amit tudós gyűjtőként végzett, egyenrangú életművének a másik fele, az, amit a moldvai csángók, majd a mezősegi szórvány magyarság nyelvi és kulturális önazonosságának megőrzéséért, életésélyeik javításáért tett. Életének ez a két tevékenységi köre persze nem volt független egymástól, épp ellenkezőleg, egyikből következett a másik, összekapcsolódva pedig a szűkebb szakmai igyekezet olyan általános érvényességet nyert, hogy emberi-közösségi példázattá vált. A magyar egyetemesség szolgálatává. Így hát nem meglepő, hogy életpályájának számtalan pedagógiai vonatkozása van. Tárnyilagosan talán a legjobb összefoglaló a Kallós Alapítvány honlapjáról idézett mérföldkövek sora. *1992: Létrejött Válaszúton az első Mezősegi Művelődési Központ, és elkezdődött a népzene- és néptánc-táborok szervezése. 1998: Kallós Zoltán néprajzi gyűjteményének megnyitása. 1999: A magyar óvoda és elemi oktatás újraindítása Válaszúton. 2000: Erdélyi pedagógusokat célzó módszertani képzések elindítása Válaszúton. 2004: Fiatalokat célzó szakmai továbbképzések szervezése. 2007: A Kallós Zoltán Alapítvány új, Mezősegi Szórványkollégium és Oktatási Központjának avatása. 2010: A Kallós Zoltán Múzeum és Népművészeti Központ megnyitása. 2012: A nagysármási oktatási program elindítása. 2013: A kolozsvári magyar népzenei oktatás elindítása. 2013: A választói Mezőgazdasági Szakiskola beindítása. 2014: A Nagysármási Szórványkollégium átadása. 2015: A választói nép-*

művészeti alkotóház avatása. 2016: A felső-tői mezőgazdasági tanegység használatba adása. 2017: A bővített múzeumi épület átadása, a népművészeti kiállítás megnyitása.

II.

Az iskolába jött a hír, hogy ripsz-ropsz, és kezdődik valami új, egyszerűen szólva maga a szakmai megújulás, a Komplex alprogram (kezdetben Koala volt a beceneve, de mintha ma már nem használnák ezt a rövidítést), egyszerre megoldás a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzésére és a tehetséggondozásra, tessék alprogramot választani. És már két hét múlva kezdés, jövőre senki nem az lesz, aki volt. („Még sosem volt az oktatás, a közoktatás átalakítására ennyire sok és átfogó kezdeményezés.”) Aztán az első továbbképzési napon, fél egykor, egy perccel kicsöngetés előtt megszólalt az iskolarádió, máshogy már nem lehetett közhírré tenni, nem volt rá idő, hogy kedves kollégák, a délután kettőre tervezett továbbképzés elmarad. Ahogy, mint kiderült, másutt is elmaradt, az azonban nem derült ki, ott sem, hogy miért. A villámgyors kezdet tehát szélesebben elhalsztva, de hát persze még minden jóra fordulhat. Mindenesetre a felvázolt perspektíva a program honlapján csupa jóval kecsegtet. Tündöklő gyerekek, boldog tanárok, fáradhatatlan szakemberek illusztrálják, dicsérik, értelmezik a hátrányos szociokulturális helyzet iskolai kompenzálására kidolgozott programot. Az *Élménysuli* hamarosan rang lesz, sőt, kitűző, engem csak az bizonytalanít el, hogy az az iskola, amelyiknek a megújulás előfeltételeként sok-sok munkát kell végeznie, „kultúrával-

tást”, „attitűdváltást”, valójában már jó ideje a terheitől roskadozik, reformokban csatlódva, reformoktól megtévesztve. Csak nehogy épp a megváltás nagy pillanatában szakadjon el a cérna. Nehogy azt kelljen mondanunk végül, mint a rossz orvos, hogy ha ön, kedvesem, nem lett volna beteg, biztosan meggyógyult volna. Nehogy megint azt kelljen majd belátnunk, hogy a változásokra a tanároknak lett volna igény, ha gondolhattak volna rá, ha hozzáférhetek volna saját dolgaikhoz. Az életmentő maszktól viszont fulladoznak.

III.

Diákmozgalom vette fel a két évvel ezelőtti tanármozgalom elejtett zászlóját. De ahogy a tanármozgalom szerveződései, úgy a diákmozgalomban kezdeményező szerepet játszó Független Diákszövetség képviselői sem bizonyultak elfogadható tárgyalópart-

nernek az oktatási kormányzat számára. Szívből sajnálom. Iskolaügyben, a jövő nemzedékei ügyében a szótértésnek nincs alternatívája. Az utcai forgalmat akadályozó fiatalokra kirótt közigazgatási bírság pedig olyan, mint intőt adni a lelkesedése miatt kissé szertelenkedő diáknak, hogy már megint rendetlenkedik. (Eszembe jut, hogy valamikor, a hetvenes évek elején, a szabadság jegyében, április elsején kivonultunk az iskolából, huszonhárom fű, elöl az eminensek, fel a hegyekbe, előtte egy rakásba hordtuk a székeket és a padokat, nem tudtuk, mit teszünk, de jó tanáraink tudták, hogy nem ellenforradalmárok vagyunk, hanem fiatalok, s ha nem vágyunk a szabadság fogásainak kipróbálására, el vagyunk veszve. Ahogy mi, úgy ők is.)

2018. április 19.

Takács Géza

*Művészképzés a Magyar Táncművészeti Egyetemen
Mészáros Csaba fotója*

A Tanulmányok rovatba érkező írásokat lektoráltatjuk. A közlési feltételekre és a publikációs stílusra vonatkozó útmutatás, valamint a bírálati adatlap a lektorálás szempontjaival elérhető a honlapunkon: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle>.

élet és iskola, élet-iskola, életiskola, iskola és élet, iskola-élet, iskolaélet

„mük es magyarok vagyunk”

„Már a magyar időben, Észak-Erdély 1940-es visszacsatolását követően történt, hogy a debreceni református kollégiumból regöcserkészek érkeztek kolozsvári iskolámba, és a nagyteremben dalokat énekeltek, hortobágyi pásztor-történeteket adtak elő. Vizszonásul engem, a viszonylag jó hangúnak számító diákat állítottak ki. Én mezőségi népdalokat énekeltem, azt hittem, mindenki ismeri őket; kiderült, hogy ez egyáltalán nincs így. Aztán volt egy nagyon jó felügyelő tanárunk, a magyar szakos Nagy Géza. Ő hetenként egyszer, szombatoként népmeséket olvasott nekünk, dalokat is tanított. Nála hallottam először Pátiria-lemezt, borzasztóan tetszett. Láta rajtam, hogy érdekelnek a néphagyományok, úgyhogy az egyik vakációra feladatot adott: gyűjtssem össze a Válaszúton énekelt dalokat. Könnyű dolgom volt, mert mifelénk a fiatalok egy füzetbe jegyezték a köszöntőket, verseket, lakodalmi rigmusokat, nótákat és minden egyebet. Csak elkértem a barátaim, rokonaim füzetzeit, és mivel akkor még nem tudtam kottát jegyezni, megtanultam a dalokat. Az első gyűjtésből egy kis tanulmányt szerkesztettem, és beadtam az IKE, Ifjúsági Keresztény Egyesület lapja, az Ifjú Erdély által meghirdetett pályázatra. Első díjat nyertem, meg is jelent nyomtatásban a dolgozatom; így el is dőlt a sorsom.” (24–25)

„Nekem első osztályom volt Lészpeden, igyekeztem a kötelező tárgyakon kívül mással is megismertetni a diákokat. Megtanítottam például őket a Kodály-módszer szerint kézjelekkel szolmizálni. Megszerveztünk egy kultúrcsoportot is, csupa lányból állt, mert a fiúk kamaszkoruktól a falun kívül dolgoztak; a lészpediek ugyanis híres ácsoknak számítottak. A kultúrmunka része volt, hogy összeszerkesztettem egy csángó fonót. Szerettünk volna eljönni Erdélybe fellépésekre, de nem engedték.” (55)

„Hétéves voltam, amikor édesapám 1933-ban megvette a ma egyesek által kedves túlzással Kallós-kúriának hívott épületet, ahol a néprajzi gyűjteményem van. Ennek telkére építettük fel néhány éve a szórványkollégiumot. A nagy ház a Bánffyak valamilyen gazdatiszti laka lehetett, a 19. század hatvanas, hetvenes éveiben épülhetett. Édesapám úgy tudta, hogy annak idején még huszártisztek is rendszeresen megszálltak itt.” (22)

Részletek Ablonczy Bálint és Korniss Péter A Mezőségtől Moldváig – Kallós Zoltán újjai című interjúkötetéből (Helikon Kiadó, 2013)

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG